

Petinšestdeset let Gorenjskega muzeja (19)

»Filmski podjetnik« v Kranju

DDR. DAMIR GLOBOČNIK

GORENJSKI
MUZEJ

Kabinet slovenske fotografije v Gorenjskem muzeju je prva javna fotografska zbirka v Sloveniji. Ustanovljen je bil 28. novembra 1970. Pobudnik in dolgotrni sodelavec Kabineta je bil fotograf in publicist Marko Aljančič (1933–2007). Kabinet hrani fotografije slovenskih fotografov, med drugim več kot sto fotografij kranjskega fotografa Janeza Marenčiča (1914–2007), ki so nastajale od konca tridesetih let preteklega stoletja do začetka 21. stoletja.

Uveljavljanje fotografije kot poklicne in umetniške dejavnosti so spremljali dinamični dogodki. Ena najbolj nenavadnih peripetij se posredno navezuje na poklicnega fotografa in filmskega pionirja Veličana Beštra (1891–1938), ki je bil po

rodu iz Železnikov, po prvi svetovni vojni pa je imel v Ljubljani uspešen fotografski atelje. Leta 1922 je ustanovil filmski atelje. Prvi krajši dokumentarni film je posnel na smučarski tekmi za prvenstvo Jugoslavije v Planici 26. februarja 1922, sledilo je še nekaj filmov, od katerih jih je pet ohranjenih v Slovenskem filmskem

arhivu. Med njimi je tudi 5 minut in 49 sekund dolg film, ki prikazuje Kranj.

Beštrov zgled je vzpodbudil nekdanjega fotografskega pomočnika Ivana Simončiča, da se je začel izdajati za filmskega snemalca. Časniki so poročali, da so oktobra 1932 v Ljubljani aretirali predrznega »filmskega podjetnika«, 26-letnega Simončiča, ki je

v Kranju, Novem mestu, Dolenskih Toplicah in Straži prigoljufal okrog tri tisoč dinarjev. Tudi na ljubljanskem velesejmu je deloval s pretvezo, da pobira fotografska naročila za tvrdko Veličana Beštra (Fotoatelje Ilirija film).

V Kranju je Simončičevo delovanje potekalo takole: obiskal je vse trgovine, hotele in gostilne ter povedal, da prihaja iz Ljubljane, kjer je bil prav tedaj na ogled zvočni film Bela Ljubljana. Ker je po snemanju ostalo še osemsto metrov neporabljenega filma, bo ta film posvečen Gorenjski, predvsem Kranju.

Vsako podjetje, ki hoče priti na filmsko platno, mora vnaprej plačati polovico zneska. Simončič je Kranjčanom povsem zmešal glave, trgovci in gostilničarji so čistili svoje lokale, dekleta so se lišpala. Še preden so sleparju prišli na sled, se je oglašil v Novem mestu, kjer se je predstavljal za filmskega igralca in ponovno sprejemal naročila. Ivan Simončič je po aretaciji vse priznal, izgovarjal pa se je, da si ni znal pomagati, saj so ženske kar same silile za njim. V Kranju naj bi mu padale kar okrog vratu s prošnjo, naj jih filma.

Troje odlomkov iz Beštrovega filma o Kranju